

gij daar niet gaarne over spreekt, er niet gaarne aan denkt. Het is omdat ook hij u bezit, u kittelt aan uwe zintuigen, u knabbelt aan den geest, en uwe ziel angstwekkend verzwaaert. Gij hebt hem, verbruind geraamte, vercierd met de drolligste attributen, getooid met al de teekenen der fraaiste wereldschheid, toegetakeld met de koketste dartelheden; gij hebt hem bespot en bespogen, den dood; gij hebt er nauwelijks meê geworsteld, omdat gij al te zeker van de overwinning waart. En als ascetisme is dat al zoo kwaad niet, o James Ensor, die u-zelf niet kent! Maar er is toch nog iets beters aan u. Laat gij het Rif niet zwaaien, zeiszwierend, over de schoonste en weemoedigste feesten, zooals meer dan één schilderij getuigt? En hebt gij uw geloof in de Godsvereeniging niet bewezen in het portret van uwe doode moeder, aan dewelke, zij levend en door u met vrome liefde uitgebeeld, gij de heiligheid van het Schoone zoudt belijden? James Ensor, gij hebt mij eens gezegd: „Levende bloemen zijn té schoon voor mij”, en daarom kunt gij ze nooit wegwerpen, zelfs niet als zij in stof zijn vergaan. Het is om die reden dat gij uwe gedoemde maskers schildert, in het teeken van den dood.

„En dan: er is uwe aspiratie naar de zuiverheid. Bezie mij niet met zulke verwondering: zij bestaat al is zij des schilders vooral, en niet den mensch volledig bewust. Herinner u immers wat gij-zelf hebt geschreven, en gij waart nauwelijks over de twintig: „Bij beschouwen wordt de visie gewijzigd. De eerste visie, die van het gemeene volk, is de eenvoudige droge lijn, zonder zoeken naar kleur. De tweede tijd van het beter-geoeffend oog onderscheidt de waarde der tonen en hunne verfijning: het gemeene volk zal reeds minder-goed begrijpen. De laatste periode gunt den kunstenaar te zien de subtiele en menigvuldige spelen van het licht, zijne vlakken, zijne wentelingen. Dit voortschrijdend tasten wijzigt de oorspronkelijke visie, waaronder de lijn lijdt en aan belang vermindert. Weinigen zullen deze visie begrijpen.” Beste vriend, tracht maar eens te vergeten dat gij schilder waart toen gij dit schreeft; verplaatst uwe woorden in eene zuiver-geestelijke sfeer; en probeer dan maar u-zelf tegen te spreken: ik daag u uit te bewijzen, dat gij niet op wilt in Het Licht.

„Te meer dat daar is, bij u, met sarcastische bestendigheid en de aandoenlijkste trouw, de Verzoeking. Temptatie beteekent voorbestemming. Van zijne vrienden — het spreekt van-zelf — heeft de duivel niets te verwachten, voor zoover de duivel vrienden hebben kan. Het is derhalve een voorrecht, hem te ontvangen: het geeft áan wie gij zijt en verschaft de gelegenheid, hem aan de deur te schoppen. En dat hebt gij dan ook gedaan, beste vriend, en als een virtuoos. Gij zijt de sluwe belager geweest der leelijkheid, die is de fysieke zonde; toen gij den duivel ontmoeten zoudt, wist gij heel goed (eerste genade) met wien gij te doen hadt: moreele vermindering, die gij ter zijde hebt geduwd, niet zonder angst wel is